

Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø

- SAMMEN skaper vi lek og læring i et miljø med TRYGGE, LYTTENDE og ENGASJERTE voksne

Innhold

Innledning	3
Hva er mobbing og krenkelser?.....	4
Kapittel 1: Det forebyggende arbeidet	4
Nulltoleranse	4
Det forebyggende arbeidet	5
Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing og krenkende adferd.....	6
Samarbeid mellom barnehage og hjem	6
Samarbeid med andre instanser	7
Kapittel 2: Aktivitetsplikten	7
Hvordan avdekke krenkende adferd eller mobbing?.....	7
Tiltak når barn krenker barn.....	8
Krav til behandling av personopplysninger.....	9
Kapittel 3: Når ansatte krenker et barn.....	9
Tiltak når ansatte krenker et barn	10
Vedlegg	12
Notat vedrørende krenkende atferd/mobbing i barnehagen	12
Observasjonslogg	13
Verktøy for analyse av observasjoner	14
Referat fra møte vedrørende mobbing/krenkende atferd i barnehagen	15
Aktivitetsplan ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen	16
Bekreftelse fra foreldre på at de har lest og forstått handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø i Ankerhagen barnehage SA.....	20
Referanser og kilder	21
Lovverk	21
Veiledere og litteratur.....	21
Ressurser:	21

Innledning

I januar 2021 ble det også innført endringer i barnehageloven. Kapittel VIII som omhandler psykososialt barnehagemiljø ble lagt til, og tydeliggjør pliktene barnehagen har til å;

- ha nulltoleranse mot mobbing og andre krenkelser og gripe inn
- jobbe systematisk og forebyggende for et trygt og godt barnehagemiljø
- sikre at barnehagen handler raskt og riktig
- ivareta barnets beste og rett til medvirkning

Lov om barnehage § 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Denne planen er et verktøy for personalet i Ankerhagen barnehage i vårt arbeid med å forebygge og forhindre mobbing og krenkelser i barnehagen. Planen beskriver hva barnehagen skal gjøre for å forebygge og fremme et inkluderende og godt psykososialt barnehagemiljø.

Ingen barn skal oppleve å bli mobbet, krenket eller holdt utenfor i barnehagen. Barns identitetsutvikling skapes i samspill med omgivelsene og danner et viktig grunnlag for opplevelsen av egenverd. Forskning viser at barn som mobber og barn som har opplevd mobbing har en forhøyet risiko for å utvikle psykiske vansker senere i livet. Barnehagen har et særdeles ansvar for å handle raskt og ta grep som er nødvendig for å forebygge og stoppe mobbing og krenkelser. Samarbeid med foresatte står sentralt i arbeidet med å skape et inkluderende, trygt og godt barnehagemiljø for barna, både i det forebyggende arbeidet, men også dersom mobbing og krenkelser oppstår.

Alle barn har rett til å vokse opp i et miljø fritt for mobbing og krenkelser. FN's barnekonvensjon fastslår at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. I vår barnehage jobber vi derfor hver dag med å realisere følgende mål:

«I vår barnehage arbeider vi kontinuerlig og systematisk med å fremme et trygt, godt og inkluderende barnehagemiljø og med å oppdage, undersøke og forebygge alle former for krenkelser. Vi stopper krenkelser og følger opp med egnede tiltak helt til barna opplever at de har et trygt, godt og inkluderende miljø.»

Handlingsplanen for å sikre barn et godt barnehagemiljø skal bidra til:

- at alle barna opplever at det er trygt og godt i barnehagen
- å danne en felles retning for arbeidet mot mobbing og andre krenkelser i Ankerhagen barnehage
- å fremme gode samhandlingsrutiner for foreldrene og barnehagen
- at barn blir tatt på alvor, sett og hørt og får medvirke i saker som gjelder dem selv

Hva er mobbing og krenkelser?

I barnehageloven brukes utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering som eksempler på krenkelser. Vi kan med dette si at krenkelse handler om brudd på barns behov for å høre til, barns likeverd og personlige integritet. I loven og i rammeplanen for barnehage, legges det til grunn en forståelse av at barns læring og utvikling skjer innenfor en sosial og kulturell ramme, noe som gjerne benevnes som det sosiokulturelle perspektivet. Konkret handler det om at barns læring og utvikling, på grunnlag av opplevelser, skjer i relasjon til det omgivende miljø. (UDIR)

Mobbing har, historisk sett, blitt håndtert med utgangspunkt i barnet selv, og da med lite fokus på de sosiale prosessene rundt barnet. Dette favner et snevert syn på hva mobbing er, og kan være veldig uheldig i måten vi forstår barns atferd på. (Ingrid Lund, professor i Spesialpedagogikk, UDIR). I Ankerhagen barnehage er vi derfor opptatt av å se på mobbing som en del av et sosialt system eller en prosess som ikke er optimal, og vi retter fokus mot flere ulike områder;

- Barnegruppen (hvordan er dynamikken i barnegruppen? Hva tenker barna om barnehagen? Finnes det ubalanse?)
- Enkeltbarn (hva kan barnet trenge av støtte? Språk, sosial kompetanse, lek etc. Trives barnet?)
- Voksen-barn relasjon (hvordan er vår praksis? Hva sier vi, og hva gjør vi? Hvor er vi? Er vi mediator eller moderator?)
- Læringsmiljøet (hvordan er rommene organisert? Er det nok leker? Innbyr det til lek og utforskning? Favner det barnas interesser?)
- Barnehagens emosjonelle klima (aksept for ulike følelsesuttrykk, hva preger vårt emosjonelle klima?)
- Rutiner og regler (hvorfor har vi de reglene og rutinene? For hvem er de for? Er de tilpasset barnas utvikling og behov?)
- Leken (hvordan ser vi på leken? Hvordan støtter vi barn i lek?)

Konflikter må ikke forveksles med mobbing/krenkelser. Konflikter er en viktig og naturlig del av barns utvikling, og må håndteres daglig der det skjer. Konflikter inntreffer ofte iløpet av en barnehagedag, og det er viktig at de voksne støtter og hjelper barna til å løse konfliktene barna er i. I konflikter lærer barna om seg selv, og andre mennesker, de lærer å kunne sette ord på det som er vanskelig, sette ord på følelser, forhandle og inngå kompromisser. Erfaringer vi som mennesker trenger for god livsmestring og helse.

Kapittel 1: Det forebyggende arbeidet

Lov om barnehage § 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Nulltoleranse

Nulltoleranse handler om at barnehagen ikke skal godta at barn blir utsatt for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Personalet i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for slike handlinger. Kravet til nulltoleranse handler da om personalets funksjon, og

ikke barnas utfoldelse. Barn må få lov til å være barn, med alt det bringer med seg av prøving og læring i relasjon til andre voksne og barn, men de voksne bryter inn og stopper for eksempel atferd som slå, bite, erte, holde utenfor etc. og er tydelige ovenfor barna på at slike handlinger ikke er ok, og gir samtidig barna råd og veiledning mot handlinger som er positive.

I arbeidet med nulltoleranse er subjektivitetsprinsippet avgjørende for å lykkes. Dette betyr at dersom barnet opplever seg krenket, så skal personalet ivareta barnet emosjonelt som om det har blitt krenket, uavhengig av hvordan de voksne vurderer situasjonen. Barnets subjektive opplevelse av egen situasjon avgjør om en bryter mot barnets rett til et trygt og godt barnehagemiljø. Omsorgen skal ivaretas først, deretter veiledes barnet videre i situasjonen.

Derimot er også krenkelse av objektiv størrelse i den forstand at hva som er en krenkelse, beror på en helhetlig vurdering, ikke bare på det enkelte barns opplevelse. Det er en del av barnehagens oppgave å lære barna å tenke kritisk og kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger. Barnehagebarn kan bli irettesatt av de voksne eller oppleve uenighet med de voksne eller andre barn uten at dette vil være en krenkelse.

Nulltoleranse er mye mer enn en god holdning. Nulltoleranse er også handling. Når nulltoleranse praktiseres, handler man aktivt ved å hindre noe uønsket og fremme noe ønsket. Når nulltoleranse praktiseres står de voksne frem som eksemplariske versjoner i holdning og handling. På den måten er nulltoleransebegrepet sterkt knyttet til det forebyggende arbeidet og tilbakemeldingskulturen i barnehagen. Der nulltoleranse praktiseres, får både barn og voksne aktiv hjelp og veiledning av hverandre til å hindre noe uønsket og fremme noe ønsket. Nulltoleranse er på den måten et aktivt begrep.

Nulltoleranse skal ikke forstås slik at barn for eksempel ikke skal ha konflikter.

Det forebyggende arbeidet

Arbeidet med å forebygge mobbing og krenkelser starter allerede i barnehagen. Forskere kan se tre fellestrekk ved barnehager som er gode til å forebygge og motarbeide krenkende adferd og mobbing mellom barna.

- De ansatte samarbeider mer enn i andre barnehager
- De ansatte våger å sette søkelys på seg selv og granske seg selv
- De ansatte ser positivt på at barn er forskjellige

I Rammeplanen for barnehager (Utdanningsdirektoratet, 2017) står det at; «*barn skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser*».

Ankerhagen barnehage legger særdeles vekt på følgende i det forebyggende arbeidet:

- Vi arbeider kontinuerlig og langvarig med å fremme et trygt, godt og inkluderende barnehagemiljø
- Høy tilstedeværelse blant personalet, både fysisk og mentalt, er en viktig forutsetning i det forebyggende arbeidet
- Et positivt klima hvor de voksne er varme, sensitive, omsorgsfulle, smilende, positive og tydelige
- Personalet og foreldrene samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet og har tydelige forventninger til hverandres roller og ansvar.
- Tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger

- En trygg og god tilbakemeldingskultur hvor personalet er gode på å se hverandres praksis i hverdagen og gi konstruktive tilbakemeldinger til hverandre
- Alle i personalet har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende adferd

Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing og krenkende adferd

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Barnehagen gjennomgår handlingsplanen og rutiner under «barn og psykososialt miljø» i PBL mentor,	August hvert år	Styrer og pedagogisk leder
2	Opplæring og informasjon til alle nyansatte «Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø»	Ved ansettelse	Styrer
3	Foreldre/foresatte informeres om planen. Ny foreldre signerer på at de har lest dokumentet.	Hver høst på foreldremøtet Under tilvenning	Styrer Pedagogisk leder
4	Barn informeres om planen og vi snakker med barna om hva som er lov og ikke lov (etablerer tydelige rammer med positivt fortegn)	August Løpende	Pedagogisk leder
5	Barnehagen vurderer det psykososiale miljøet og vurderer informasjon fra foreldresamtaler	Ped.ledermøter 2 ganger pr. år	Styrer
6	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomsyrrer barnehagehverdagen	Løpende	Daglig leder og pedagogisk leder
7	Barnehagen evaluerer det forebyggende og holdningsskapende arbeidet årlig på personalmøter og SU-møter	Hver vår	Styrer

Samarbeid mellom barnehage og hjem

«Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen».(RP, s. 29)

Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Det er viktig å samarbeide med foreldrene i arbeidet med holdninger og verdier, og det forventes at foreldrene vil samarbeide med barnehagen om forebygging av krenkende adferd og mobbing. Foreldrene må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner og snakke om tema krenkelser, krenkende adferd og mobbing og forebygging av dette i foreldresamtaler og på foreldremøter. Dette innebærer at også foreldrene skal bli informert om barnehagens handlingsplan for å sikre barn et godt psykososialt barnehagemiljø.

Foreldrene bidrar i det forebyggende arbeidet ved å:

- snakke positivt om alle barna
- være høflig og en god rollemodell for barna
- hilse på, snakke med alle barn, invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap

- melde ifra til barnehagen, dersom det oppdages krenkende adferd/mobbing/erting blant barna
- gi løpende tilbakemeldinger om barnets trivsel og opplevelser
- snakke med personalet om situasjoner barna forteller om hjemme for å få en mer helhetlig forståelse av det som har skjedd, og samarbeide tett med barnehagen om videre tiltak der det er nødvendig

Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet. Hvis de kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal de bli tatt på alvor.

Samarbeid med andre instanser

I barnehagen har vi et tverrfaglig samarbeid med andre instanser dersom behov for det. I enkelte saker kan det være naturlig å ta kontakt med barnehageadministrasjonen i bydelen, helsestasjon, fagteam, barnevern eller skole.

Kapittel 2: Aktivitetsplikten

Lov om barnehage § 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- hvilke problemer tiltakene skal løse*
- hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- når tiltakene skal gjennomføres*
- hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- når tiltakene skal evalueres.*

Hvordan avdekke krenkende adferd eller mobbing?

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Personalet må ha felles forståelse for hva krenkende atferd og mobbing innebærer.

Det er viktig å være observant i endringer i barns atferd. Det kan være tegn på at noe er galt. Et tett samarbeid mellom barnehage og hjem gjør det lettere å fange opp endringer i barns atferd.

Følgende punkter er viktig for å avdekke krenkelser som for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering:

- personalet må være «tett på» barna i lek og aktiviteter for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing
- personalet kartlegger og observerer samspillet mellom barna og mellom voksne og barn
- personalet er til stede, leker og snakker med barna om hvordan de har det og er oppmerksomme på barnas atferd
- personalet gjennomfører barnesamtaler med fokus på barns trivsel – en til en eller i gruppe
- pedagogiske ledere gjennomfører foreldresamtaler der barns trivsel, atferd og vennskap tas opp

«I barnehager som er gode på å motarbeide mobbing, har de ansatte stilt seg selv spørsmålet «Hvordan har barna det egentlig hos oss?». (Söderström, Å og Hultman, 2017)

Barnehagen er forpliktet til å sikre at barn i barnehagen får gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder seg selv jf. Barnehageloven § 3. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Det er ofte mange hensyn å ta i saker som omhandler mobbing og krenkelser. I en «barnets beste» – vurdering skal de ulike hensynene vektas opp mot hverandre og avgjøre hvilken betydning «barnets beste» skal ha i saken.

Tiltak når barn krenker barn

	Oppgaver	Ansvar	Dokumentasjon Se vedlegg
1	Alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan barna i barnehagen har det	Alle	
2	Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser	Alle	
3	Alle som arbeider i barnehagen, skal melde i fra til styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Meldingen kan også komme fra foreldre, barn eller andre	Den som har mottatt informasjon om eller observert handlingen	Meldinger vedrørende krenkende handling og mobbing
4	Styrer vurderer alvorlighetsgrad og informerer barnehageeier i alvorlige tilfeller	Styrer	Referat
5	Undersøkelse og observasjon settes i gang umiddelbart når det er kommet frem at et barn ikke har det bra	Styrer/pedagogiske ledere	Observasjons-logg
6	Samtaler med barnet som opplever seg krenket, for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer frem	Styrer/pedagogiske ledere	Logg
7	Samtale med foreldrene til barnet som opplever seg krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres	Styrer/pedagogiske ledere	Referat
8	Samtale med barna/barnet som krenker. Er det flere som krenker, snakkes det med en om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at	Styrer/pedagogiske ledere	Logg

	slik adferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Gjøre avtaler om oppfølging		
9	Samtale med foreldrene til barnet/barna som krenker. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for at godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres	Styrer/pedagogiske ledere	Referat
10	Aktivitetsplan utarbeides På bakgrunn av undersøkelsen, samtalene og observasjonene lages det en aktivitetsplan som presenteres foreldrene. Vise (dokumentere) innholdet i barnets beste-vurderingen og forklare vektingen av de ulike hensynene i begrunnelsen for tiltakene Planen utføres av samtlige ansatte	Styrer/pedagogiske ledere	Aktivitetsplan
11	Oppfølging Den krenkende atferden følges inntil den opphører helt. Alle involverte barn skal følges opp	Styrer/pedagogiske ledere	Observasjon/logg
12	Vurderingsmøte for personalet etter 1-2 uker Fungerer iverksatte tiltak? Sikre at barnets stemme og rett til medvirkning er momentert i vurderingen Eventuelt videreføring/justering av tiltak	Styrer/pedagogisk ledere	Referat
13	Ny informasjon/samtale med foreldre om dagens ståsted i saken Tett dialog med foreldre bør skje kontinuerlig til saken er løst	Styrer	Referat

Krav til behandling av personopplysninger

Når barnehagen skal følge opp aktivitetsplikten må de behandle personopplysninger av ulike slag. Etter departementets vurdering er dette personopplysninger som barnehagene alt behandler, da dette er i hovedsak oppgaver barnehagen har i dag i barnehageloven og rammeplanen.

Behovet for å identifisere opplysninger om barn må vurderes konkret i hvert tilfelle, og begrenses så langt som mulig. For eksempel vil meldeplikten til eier kunne ivaretas uten at det følger med identifiserbare opplysninger om barn. Kriteriene om nødvendighet og forholdsmessighet skal alltid ligge til grunn for vurderingen.

Kapittel 3: Når ansatte krenker et barn

Lov om barnehage § 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Voksne kan krenke barn gjennom sin væremåte. Det kan for eksempel være at voksne latterliggjør barna, bruker fysisk makt, trusler og nedlatende atferd, skriker til dem, truer, kjefter på og straffer barn i stedet for å forholde seg rolig, sette grenser på en fornuftig måte (tydelig), initiere til problemløsning og følge opp med positive interaksjoner.

Når voksne gjentatte ganger sier nei til et barn, eller nevner et spesielt navn når konflikter oppstår, kan det nevnte barnet oppleve at det blir stemplet som umulig eller lite verdsatt. Bruk av konsekvens og «straff» når et barn viser uønsket atferd definerer barnet negativt, for eksempel bruk av sosial utestengning der barnet må sitte alene fordi det har tullet ved bordet, eller blir satt i bøyle fordi det ikke vil sitte ved bordet og spise. For andre barn, som er tilskuere til dette, kan det føre til at de tar opp i seg noen av disse holdningene. Det kan resultere i at det nevnte barnet fremstår som en mindre attraktiv lekekamerat eller venn. Det er derfor uakseptabelt å snakke nedsettende om eller til barn eller gi dem karakteristikker.

Kollegaer kan være vitne til slike væremåter eller handlinger, uten å sette spørsmålstegn eller gripe inn. Dette er i seg selv et tillitsbrudd mellom barn og voksen, og kan være en av årsakene til at uheldige samspillsmønstre mellom barn og voksne befestes. Det er derfor viktig å motarbeide dette ved å skape en god tilbakemeldingskultur i barnehagen. Alle voksne i barnehagen er ansvarlig for at hensynet til barnets beste blir tatt på alvor.

Tiltak når ansatte krenker et barn

	Oppgaver	Ansvar	Dokumentasjon Se vedlegg
1	Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser	Alle	
2	Ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider i barnehagen krenker barn, skal den ansatte straks melde ifra til styrer	Alle ansatte	Notat vedr. krenkende handling
3	Styrer skal melde ifra til barnehageeier	Styrer	Referat
4	Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn, skal vedkommende melde ifra til barnehageeier direkte	Alle	Notat vedr. krenkende handling
5	Stoppe krenkelsen og ha samtaler med den ansatte for å skaffe informasjon og undersøke hendelsen	Styrer	Referat
6	Samtale med barnet som opplever seg krenket, for å skaffe informasjon og gir støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer frem	Styrer/pedagogisk leder	Referat
7	Samtaler med foreldre til barnet som er/opplever seg krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som skal gjøres	Styrer/pedagogisk leder	Referat
8	Vurdering av tiltak gjøres i samarbeid med barnehageeier	Styrer/eier	Referat

9	Tiltaksplan utarbeides På bakgrunn av undersøkelser, samtaler og observasjonene lages det en tiltaksplan som forelegges den ansatte	Styrer/eier	Tiltaksplan
10	Samtale med foreldre til barnet der det gis informasjon om hele eller deler av tiltaksplanen (hvis saken defineres som en personalsak gjelder taushetsplikten for de tiltak som omhandler arbeidsrettslige forhold)	Styrer	Referat
11	Oppfølgingssamtale med barnet	Styrer/pedagogisk leder	Referat/notat
12	Vurderingsmøte med den ansatte hvis ansettelsesforholdet fortsatt er gjeldende	Styrer/eier	Referat

Det er alvorlighetsgraden av handlingen til den ansatte og konsekvenser for barnet som vil være avgjørende for hvilke tiltak som er aktuelle.

Mulige tiltak kan være å gi den voksne opplæring og ny kompetanse for å sikre gode handlingsalternativer som er til det beste for barnet.

Ved lovbrudd (utøvelse av vold, alvorlig krenkende adferd): Arbeidsforholdet vurderes og behandles i henhold til gjeldende lover og rutiner i samarbeid med eier. Alternativt også politianmeldelse.

Vedlegg

Notat vedrørende krenkende atferd/mobbing i barnehagen

Barnehagens navn		
Barnets navn		Fødselsdato
Avdeling		
Bekymring meldes til		
Bekymring meldes av		
Dato for melding		
Hva handler bekymringen om? (stenge ute av lek, ikke blir akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort, manipulert eller annet)		
Hvordan ble bekymringen oppdaget?		
Annen faktainformasjon		

Observasjonslogg

Hva har jeg sett/hørt	Hvem gjelder det	Når	Signatur

Verktøy for analyse av observasjoner

Hva gir disse observasjonene oss av kunnskap om:

Barnegruppen Gruppedynamikk Ubalanse i gruppa	
Voksen-barn relasjon Ansattes roller og oppgaver Barnesyn Holdninger og verdier Deltakelse i lek	
Læringsmiljøet Organisering av aktiviteter Rutiner og regler Emosjonelt klima Overganger Fysisk miljø/rom/materialer og verktøy	

Referat fra møte vedrørende mobbing/krenkende atferd i barnehagen

Det skal skrives referat fra alle møter

Skjemaet oppbevares i barnets mappe, og foresatte får kopi

Møtedato: _____

Til stede på møtet: _____

Hva saken gjelder	Tiltak	Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte: _____

Underskrift ansatt

Underskrift foreldre/foresatte

Aktivitetsplan ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen

(Aktivitetsplikt barnehageloven Kap 8, § 41-43)

Barnets navn: _____ Født: _____

Barnehagen: _____ Dato: _____

Hva skal denne planen løse?

[Barnets navn] har rett til et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring. [Barnehagens navn] har [dato] fått vite av [hvem]/har funnet ut ved hjelp av [hvordan] at [barnets navn] ikke har det trygt og godt i barnehagen, fordi [skriv hva som er utfordringen basert på barnets eller melders oppfatning].

Hva opplever barnet?

[Har barnet uttalt noe om saken? Hvis barnet kan uttrykke seg om hva som er utfordringen og hva han/hun tror vil hjelpe av tiltak, så skrives dette ned her]

Hovedmål med aktivitetsplanen:

[Hva ønsker vi å oppnå for barnet]

Aktivitetsplikt:

Hva skal gjøres/hva er gjort?	Hvordan	Ansvar	Dato
Følge med	<i>f.eks: observasjoner, samarbeid med foreldre, samtaler med barn:</i>		
Varsle	<i>[ansattes navn] har varslet daglig leder: [daglig leders navn] har varslet barnehageeier [navn]:</i>		
Undersøke	<i>Beskriv hvordan dere undersøker saken (f.eks ved observasjoner, ståstedsanalyse, SWOT, barnesamtaler, kartlegging, foreldresamtaler etc)</i>		
Beskrivelse av problem	<i>Beskriv hva som er fremkommet under undersøkelsen:</i>		
Delmål	<i>Beskriv ulike delmål for å nå frem til hovedmålet:</i> • •		
Evaluering	<i>Hvordan skal målene og tiltakene evalueres?</i>		

Hvilke tiltak har barnehagen planlagt og når skal tiltakene gjennomføres?

[Dere skal sette inn tiltak dere mener er egnede og tilstrekkelige for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø, og etter å ha hørt med barnet hva han/hun mener og ønsker (der dette er mulig ut fra alder).

Tiltakene skal være faglig forankret og hensynet til barnets beste skal være grunnleggende. Mange saker fordrer tiltak på både individ-, gruppe- og barnehagenivå.

Vurder også tiltak som kan bidra med å forebygge/hindre at barnet får negative sosiale, psykiske eller psykosomatiske ettervirkninger etter hendelsen(e).

Hvis dere ser at det er behov for å endre tiltakene, eller sette inn nye tiltak etter hvert, oppdaterer dere planen. Dere skal kontinuerlig passe på at det er egnede og tilstrekkelige tiltak som er satt inn.

Vi setter inn disse tiltakene:	Ansvarlig:*	Angi tiltakets varighet [dato fra og til/«frem til barnet og foreldrene bekrefter å ha det trygt og godt»]:	Dato for evaluering:
1)			
2)			
3)			

(Antall tiltak må tilpasses den enkelte saken.)

** [Det er alltid barnehagen/barnehageeier som er ansvarlig for at tiltak gjennomføres. Her skriver dere hvem i barnehagen/barnehageeier som er ansvarlige for at hvert enkelt tiltak gjennomføres. Hvis dere har avtalt med noen som ikke er ansatt i barnehagen om å gjennomføre tiltaket, skal dette også fremgå. Dere skal ikke legge ansvaret på barnet eller foreldrene i aktivitetsplanen, da det er barnehagen som skal sørge for at barnet skal få det trygt og godt].*

Evaluering av tiltakene:

[Spesifiser hvilket tiltak som evalueres og dato for evaluering. Beskriv hvorvidt tiltaket skal videreføres eller avsluttes]

Sted:

Dato:

Signatur:

Bekreftelse fra foreldre på at de har lest og forstått handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø i Ankerhagen barnehage SA

Planen sendes ut sammen med velkomstbrev før barnet starter i barnehagen.

Barnehagen ber om at svarslippen returneres til barnehagen ved oppstart.

Barnets navn og navn på avdeling_____

Jeg/vi bekrefter å ha lest «Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø i
Ankerhagen barnehage SA»

Dato_____

Foresattes underskrift

Referanser og kilder

Lovverk

[Lov om barnehager](#)

[Rammeplan for barnehagen \(udir.no\)](#)

[FNs barnekonvensjon - regjeringen.no](#)

Veiledere og litteratur

Språk i barnehagen. Mye mer enn prat – Utdanningsdirektoratet

[Barns trivsel - voksnes ansvar \(udir.no\)](#)

[Partnerskapmotmobbing.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Utdanningsdirektoratet. Barnehagemiljø: [Barnehagemiljø \(udir.no\)](#) Mobbing: [Mobbing \(udir.no\)](#)

Mobbing i barnehagen (Ingrid Lund, 2016)

Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen (Lund, I., Godtfredsen, M., Helgeland, A., Nome, D.Ø., Kovac, B.V. & Cameron, D.L (2015))

Implementering av endringsarbeid i barnehagen (Roland & Ertevåg, 2018)

Teaching through Interaction (Hamre mfl. 2013)

Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak. Stavanger: Læringsmiljøsentert. (Breivik, K., Bru, E., Hancock, C.H.H., Idsøe, E.C., Idsøe, T., & Solberg, M.E. (2017))

Ressurser:

Ombud om barn og unge i Viken; [Ombudet for barn og unge i Viken - Viken fylkeskommune](#)

Mobbing i barnehagen Foreldreutvalget for barnehager (FUB)

[FUB - Et nasjonalt utvalg for foreldre med barn i barnehage \(foreldreutvalgene.no\)](#)

Barnekonvensjonen i saksbehandlingen; [Barnekonvensjonen i saksbehandlingen \(udir.no\)](#)

Redd Barnas nettressurs; [Rollemodeller mot mobbing - materiell til foreldre - Redd Barna](#)